

Ondřej Pavlů

Mem - heslo

Mem je označení pro jednotku replikovatelné kulturní informace. Nese podobné znaky jako gen. Hlavním účelem memu je jeho šíření.

Jako mem tedy můžeme označit jakoukoliv kulturní informaci, která byla replikována. Písně, obrazy, příběhy, kulturní zvyky dokonce i jazyk můžeme tedy považovat za memy. Na rozdíl od genů, jejichž replikace probíhá biologicky, memy se šíří za pomoci imitování. Když například převyprávíme příběh, který jsme někde slyšeli, jedná se o replikaci imitováním. Stejně jako když si zpíváme písničku, kterou jsme ráno slyšely v rádiu.

Termín mem poprvé použil ve své knize *The Selfish Gene* britský zoolog a etolog Richard Dawkins.

Memy a Internet

Mem je označení pro replikující se jednotku určité kulturní informace. Jeho autorem je britský zoolog a etolog Richard Dawkins. Jedná se o ekvivalent genů, který nesou podobné rysy. Tím nejdůležitějším je právě jejich replikace. Dawkins užívá pojem „sobecký gen“. Ten má význam v tom smyslu, že geny chtějí být replikovány. Není to však myšleno tak, že geny mají nějakou svobodnou vůli. Jejich jediným smyslem je replikace, jejich přenos na další generace. V tomto smyslu jsou sobecké. Dawkins je proto označuje jako replikátory.

Při replikaci memů, stejně jako u genů, dochází k chybám. Jedná se tak o jakousi formu mutace. Tyto mutace mohou být více či méně úspěšné. Historka se mění během toho, jak je předávána od jednoho individua k druhému. Každý vypravěč něco přidá nebo pozmění, až nakonec vznikne množství různých verzí stejného příběhu. Ty oblíbenější se budou šířit dál, zatímco ty méně úspěšné zaniknou. Můžeme tak mluvit o určité evoluci memů, procesu přirozeného výběru, stejně jako tomu je v přírodě. Memy však k úspěšnému šíření nemusí být užitečné. Mohou být i naprosto neutrální a dokonce i škodlivé. Jako tomu je například v případě řetězové pošty, krátké zprávy, která po čitateli vyžaduje rozšíření mezi

další lidi. Jako motivace je většinou užita pověřčivost čitatele. V případě neuposlechnutí výzvy k rozšíření jej má například postihnout nějaké neštěstí.

Dawkins zmiňuje tři základní kritéria důležitá pro úspěšnou replikaci.

1) přesnost kopie

Čím věrnější je kopie po replikaci, tím déle má replikátor šanci zachovat si originální podobu. Může tak dojít k většímu počtu kopírovacích procesů a tím i k většímu rozšíření. Je to podobné, jako při používání kopírky. Pokud budeme vytvářet kopie kopií, nakonec se původní informace stane nerozpoznatelnou.

2) plodnost

Jedná se vlastně o rychlost kopírovacího procesu. Čím rychleji jednotlivé kopie vznikají, tím rychleji se můžou šířit.

3) délka života

Čím déle jednotlivé replikátory přežívají, tím větší je šance jejich kopírování. Může tak vzniknout více kopií a dojde k jejich většímu rozšíření.

Memy mají oproti genům ve smyslu replikování a šíření jednu velkou výhodu. Geny mohou být přenášeny pouze z rodičů na potomky. Memy na druhou stranu mohou být šířeny mezi libovolnými jedinci nebo i skupinami lidí. Navíc k úspěšné replikaci memy, na rozdíl od genů, nepotřebují celé generace. Jejich šíření je tak mnohem snazší a rychlejší.

Klasická média jako je lidská řeč, tisk, rozhlas nebo televize umožňují memům snadnou replikaci v poměrně krátkém čase. Skutečnou živnou půdou pro rychle se šířící memy se však po svém příchodu stal Internet.

Digitální technologie a počítačové sítě nám umožňují rychlé a přesné sdílení informací. Podporují tak všechna tři kritéria pro úspěšné šíření memů. Každá kopie v digitálním prostředí je dokonalou replikou originálu. Takovýchto kopií navíc můžu vytvořit tisíce jediným kliknutím myši. Co se délky života týče, informace mohou být uloženy na pevných discích serverů po celém světě jak dlouho jen uznáme za vhodné. Navíc v Internetu

neplatí geografická omezení. Mem se může rozšířit odkudkoliv na světě po celé síti, nedbaje vzdáleností.

Všechny tyto vlastnosti činí s Internetu dokonalé médium pro šíření memů. Příkladem může být hromadná korespondence využívající emailové služby. V současnosti však samotná replikace jednotlivých memů probíhá spíše prostřednictvím takzvaných virtuálních kopií. Ty existují ve dvou podobách. První vzniká pokaždé, když se uživatel připojí k nějaké webové stránce. Všechna data na ní zobrazovaná se automaticky stáhnou a nakopírují do operační paměti počítače. Aniž bychom si to uvědomovali, vytváříme tak další a další kopie jen pouhým prohlížením webu.

Druhou verzí virtuální kopie je odkaz. Pokaždé když vytvoříme nějaký odkaz na webovou stránku, nebo někomu pošleme „link“ na streamované video, vytvoříme tak virtuální kopii daného memu. Tento druh virtuální kopie je pro šíření memů po internetu stěžejní. Je totiž trvalý a poskytuje tak dlouhodobý zdroj pro replikování.

Dnes je internet plný nepřeborného množství memů. Ty se do celého světa šíří ve formě obrázků, textů i virálních videí. Využívají přitom webových stránek jako je youtube, reddit nebo memebase a sdíleného obsahu na sociálních sítích.

Zdroje:

BLACKMORE, Susan. Teorie memů: kultura a její evoluce. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 302 s. ISBN 80-717-8394-3.

MARSHALL, Garry. The Internet and Memetics. *Principia Cybernetica Web* [online]. 1998 [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://pespmc1.vub.ac.be/Conf/MemePap/Marshall.html>

HEYLIGHEN, Francis. Evolution of Memes on the Network: from chain-letters to the global brain. *Principia Cybernetica Web* [online]. 1996 [cit. 2012-12-19]. Dostupné z: <http://pespmc1.vub.ac.be/Papers/Memesis.html>